

ITLARDA SUT BEZI ONKOLOGIYASI DIAGNOSTIKASI

Mahkamov Sarvar Robert o'g'li

**O'zbekiston Respublikasi Veterinariya va Chorvachilikni rivojlantirish qo'mitasi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiya
universiteti Toshkent filiali**

70840102-"Veterinariya jarrohligi" mutaxassisligi 2-bosqich magistranti.

Annotatsiya: *Itlardagi sut bezlari o'smalari har xil turlarga, shu jumladan adenomalar va adenokarsinomalar bo'linishi mumkin. Adenomalar odatda yaxshi aniqlangan va sekin o'sadigan yaxshi o'smalardir, adenokarsinomalar esa malign bo'lib, mahalliy invaziv va metastatik bo'lishi mumkin. Tashxis paytida veterinar saraton kasalligining mahalliy limfa tugunlariga tarqalishini tekshirish uchun limfa tugunlarini tekshirishni ham o'tkazishi mumkin. Agar saraton tarqalgan bo'lsa, uni 2 yoki undan yuqori bosqich deb tasniflash mumkin. Ushbu maqolada, itlarda sut bezi onkologiyasi diagnostikasi haqida fikr va mulohazalar yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *itlar sut bezi, onkologiya, diagnostika, Veterinariya, davolash usullari, jarrohlik amaliyoti, rengenogramma, ultra tovush tekshiruvi, gormon retseptlari.*

Itlarda sut bezlari o'smalarini davolash usullari saraton bosqichiga, turiga va joylashishiga bog'liq bo'ladi. Ta'sir qilingan bezlarni jarrohlik yo'li bilan olib tashlash odatda tavsiya etiladi va agar saraton limfa tugunlariga tarqalib ketgan bo'lsa, ular ham olib tashlanishi mumkin. Kimyoterapiya yoki radiatsiya terapiyasi saraton tarqalishining oldini olish yoki nazorat qilish uchun ham qo'llanilishi mumkin. Davolanishdan keyin itlarni diqqat bilan kuzatib borish va ularning rivojlanishini baholash uchun veterinar bilan muntazam kuzatuv uchrashuvlarini rejalashtirish juda muhimdir. Egalari, shuningdek, sut bezlari hududida shish yoki shish, ishtahani yo'qotish va letargiya kabi takrorlanish belgilarini kuzatishi kerak.

Bundan tashqari, urg'ochi itlarni birinchi issiqlik siklidan oldin sterilizatsiya qilish kelajakda sut bezlari saratoni rivojlanish xavfini sezilarli darajada kamaytirishi mumkin.

Erta sterilizatsiya sut bezlari saratoni xavfini ikkinchi issiqlik davridan keyin sterilizatsiya qilingan itlarga nisbatan 95 foizdan ko'proq kamaytirishi mumkin. Umuman olganda, sut bezlari onkologiyasi bo'lgan itlar uchun muvaffaqiyatli natijalar uchun erta aniqlash, davolash va yaqindan kuzatib borish juda muhimdir. Egalari itning sut bezlari hududida biron bir o'zgarish yoki bo'laklarni sezsalari, veterinar bilan maslahatlashishlari kerak.

Sut bezlari onkologiyasi urg'ochi itlarda keng tarqalgan bo'lib, muvaffaqiyatli natijalar uchun erta aniqlash va davolash juda muhimdir. Itlarda sut bezlari onkologiyasini aniqlash uchun ishlatiladigan ba'zi diagnostika usullari:

- Jismoniy tekshiruv: veterinar sut bezlari hududini fizik tekshiruvdan o'tkazib, bo'laklar, shish yoki oqindi borligini tekshiradi.
- Biopsiya: to'qimalarning biopsiyasi itlarda sut bezlari saratonini aniqlashning eng aniq usuli hisoblanadi. Massadan kichik bir to'qima olinadi va mikroskop ostida tekshirish uchun laboratoriyaga yuboriladi.
- Tasvirlash texnikasi: rentgenografiya (rentgen nurlari), ultratovush va kompyuter tomografiyasi saratonning hajmini, joylashishini va darajasini va uning tananing boshqa qismlariga tarqalishini aniqlashga yordam beradi.
- Qon testlari: qon testlari itning umumiy sog'lig'ini baholashga va saraton mavjudligini ko'rsatishi mumkin bo'lgan ba'zi oqsillar yoki jigar fermentlari darajasining oshishi kabi har qanday anormalliklarni aniqlashga yordam beradi.
- Nozik igna aspiratsiyasi (FNA): FNA-sut bezidagi bo'lak yoki massadan hujayralar namunasini olishning tez va invaziv bo'lmagan usuli. Keyin bu hujayralarni mikroskop ostida saraton hujayralari borligini tekshirish mumkin.

Agar sut bezlari saratoni aniqlansa, veterinar saraton bosqichini aniqlaydi va tegishli davolash rejasini ishlab chiqadi. Davolash usullari saraton turi va bosqichiga qarab jarrohlik, radiatsiya terapiyasi, kimyoterapiya yoki ularning kombinatsiyasini o'z ichiga olishi mumkin. Saraton qaytmasligi yoki tarqalmasligini ta'minlash uchun muntazam tekshiruvlar va monitoring zarur.

Itlarda sut onkologiyasi tashxisi odatda fizik tekshiruv, ko'rish testlari va biopsiya kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. Jismoniy tekshiruv paytida veterinar sut bezlari hududini har qanday paypaslanadigan bo'laklar yoki anormalliklarni tekshiradi. Shuningdek, ular ko'krak qafasidan oqindi borligini va limfa tugunlari shishganligini tekshiradilar. Shishlarning hajmi va joylashishini baholash va saratonning yaqin atrofdagi limfa tugunlariga yoki boshqa organlarga tarqalishini tekshirish uchun ultratovush, rentgen yoki kompyuter tomografiyasi kabi ko'rish testlari ham tavsiya etilishi mumkin.

Saraton mavjudligini tasdiqlashning eng aniq usuli bu biopsiya qilishdir. Biopsiya ta'sirlangan to'qimalardan namuna olish va uni mikroskop ostida tekshirishni o'z ichiga oladi. Veterinar nozik igna aspiratsiyasi biopsiyasidan foydalanishi mumkin, bu erda igna oz miqdordagi to'qimalarni olish uchun ishlatiladi yoki umumiy behushlik ostida kattaroq to'qima bo'lagi olib tashlanadigan jarrohlik biopsiyasi.

Xulosa. Sut bezlari saratoni tashxisi tasdiqlangandan so'ng, veterinar saraton tananing boshqa qismlariga tarqalishini aniqlash uchun ko'krak qafasi rentgenogrammasi yoki qorin ultratovush tekshiruvi kabi keyingi testlarni tavsiya qilishi mumkin. Ba'zi hollarda veterinar itning prognozini va optimal davolash rejasini aniqlashga yordam beradigan gormon retseptorlari testini ham o'tkazishi mumkin. Gormon retseptorlari testi o'smaning gormonga sezgir yoki gormonga chidamli ekanligini tavsiflaydi, bu davolash qarorlarini boshqarishda yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- 11.Meyer, Denni. Veterinariya laboratoriya tibbiyoti. Talqin va diagnostika. Denni Meyer, jon Xarvi. - M.: Sofiya, 2016 Yil. - 478 b.
- 12.Shojay, Emid. Itlar uchun noan'anaviy davolash usullari bo'yicha veterinariya qo'llanmasi. Markaz Poligrafi, 2012. - 543 b.
- 13.Menshakov, P. G. Veterinariya farmakologiyasi. P. G. Menshakov. Selxozgiz, 2015 Yil. - 344 b.
14. Polyakov, A. A. Veterinariya dezinfektsiyasi. A. A. Polyakov. Kolos, 2011 Yil. - 600 b.

15. Roder, D. Veterinariya toksikologiyasi. D. Roder. Moskva: SINTEG, 2014. - 416

b.

